
AANDACHTSPUNTEN EN TIPS VOOR WEIDEVOGELGROEPEN

N.a.v. cursusweekend 'Een nieuwe impuls voor de weidevogelbescherming in Brabant' op 6 en 7 februari 2010

Groepsontwikkeling

In de meeste groepen is de coördinator een duizendpoot die bijna alles zelf regelt. Delegeren van taken vinden de meeste groepscoördinatoren moeilijk. Maar een coördinator die alle touwtjes zelf in handen houdt kan te veel werk op zijn/haar schouders nemen én maakt de groep kwetsbaar. Instortingsgevaar dreigt als de coördinator uitvalt.

Tip: Zorg dat het voortbestaan van de groep niet van één persoon afhankelijk is. Zorg voor assistenten en vervangers die ook thuis zijn in coördinerende taken. Verdeel belangrijke taken over meerdere personen. Zoek voor coördinerende taken ook mensen en benodigde kennis buiten de groep! Hoe groter de groep, hoe belangrijker de taakverdeling.

Groepstrekkers zijn belangrijk voor het goed functioneren van een groep. In de documentatiemap staan de groepsfasen beschreven én de veranderende taken van de coördinator. Realiseer je dat die taken veranderen naarmate de groep langer draait. In het begin moet je veel sturing geven, later juist veel minder. Het mooiste is zelfstandige loopgroepen die zichzelf redden.

Tip: Stimuleer zelfstandigheid, maar zorg wel dat je contact met die loopgroepen blijft houden, zodat je weet wat er speelt, maar zonder je er te veel mee te bemoeien. Wees een coach op afstand!

Als er te weinig contact is, dan is het gevaar dat die groepen helemaal hun eigen gang gaan, met de nodige risico's.

Tip: Zorg dat je de contactpersonen van iedere loopgroep regelmatig ziet of spreekt. Bijvoorbeeld via regelmatige korte bijpraatbijeekkomsten. Als coördinator kun je dan makelijker inspelen op situaties die spelen en waar nodig 'bruggen bouwen'.

Iedere groep is uniek omdat de personen die de groep vormen uniek zijn. Groepen dus niet 1 op 1 vergelijken. Groepen met vrijwilligers in het arbeidsproces vergen een andere aanpak dan een groep met vutters (de eersten kunnen bv minder beloven aan boer/loonwerker en minder snel reageren).

Tip: Zorg dat de subgroepjes/loopgroepjes niet te klein zijn. Dat geeft extra risico als iemand uitvalt. Wat een ideale grootte is kan per situatie verschillen. Dat is ook een kwestie van 'vraag en aanbod'.

Ook de organisatievorm is maatwerk per situatie. Kleine groepen functioneren vaak goed als (informele) werkgroep, grotere groepen als Vereniging of Stichting en weer andere groepen door aan te sluiten bij een Natuurvereniging of een afdeling te zijn van een andere reeds bestaande groep (Vogelwerkgroep, IVN, etc.). Een officiële organisatievorm vergroot de kans op subsidiemogelijkheden door gemeenten.

Zorg voor een goede sfeer in groep. Dat vraagt duidelijkheid over taken,

verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Wel vrijwillig, niet vrijblijvend!

Bij grotere groepen (meer dan 15 personen) doe je er goed aan regels en procedures op papier te zetten, zodat daar geen misverstanden over bestaan.

Tip: Bedenk wat je moet doen om de sfeer goed te houden.

Vrijwilligers gemotiveerd houden

- Sfeervolle startavond;
- Vrijwilligers voorzien van benodigdheden (faciliteren);
- Andere activiteiten en excursies organiseren;
- "Kletsavonden" gedurende seizoen (ervaringen delen en elkaar inspireren);
- Afsluitavond of middag evt. met BBQ;
- Als coördinator enthousiasme overbrengen (inspireren);
- Bij slechte resultaten: Wijzen op positieve aspecten, bijvoorbeeld 'je bereikt toch altijd meer dan bij niks doen!';
- Beargumenteren waarom het belangrijk en nodig is (overtuigen);
- Avonden om contact te verbeteren, uitleg waarom je doet wat je doet en wat nieuwe ontwikkelingen zijn;
- Bij gedemotiveerde vrijwilliger (bv door jacht in Frankrijk), kan coördinator vrijwilligers enthousiasmeren door te wijzen op wat je hier doet en hoeveel voldoening dat geeft, stukje natuur samen behouden voor 't nageslacht;
- In jaarverslag veel aandacht schenken aan wat er wordt meegemaakt, veel foto's van de "dingen eromheen". Kijk vooral ook naar positieve dingen.

Wim: "Laten zien waar je voor gaat en waarom het belangrijk is. Mensen echt raken. Zorgen voor meer draagvlak. Door jouw enthousiaste verhaal ontstaat mogelijk een omslag waardoor anderen zelf ook inzien dat 't anders kan.

Realiseer je ook dat vrijwilligers uiteenlopende motivaties hebben. Iedereen heeft behoefte aan waardering, dus zorg dat ze die met regelmaat krijgen. Daarnaast hebben sommige vrijwilligers behoefte aan sociale contacten. Zorg dat die het leuk en gezellig met elkaar hebben. Weer anderen hebben als belangrijkste behoefte zinvol bezig te zijn of vanuit een gevoel van morele verplichting bij te dragen aan een duurzame samenleving. Zorg dat deze mensen er voortdurend op gewezen worden dat ze zinvol bezig zijn. Weer anderen vinden het belangrijk om invloed te hebben. Geef deze vrijwilligers verantwoordelijkheden voor specifieke taken (bijvoorbeeld PR, financiën, contactpersoon van een loopgroep, etc.)"

Tips bij gesprek met gedemotiveerde vrijwilliger

- Goed luisteren en begrip tonen;
- Niet te snel oplossingen zoeken/aandragen;
- Met de boer in gesprek gaan als daar de pijn zit:
 - Kan het anders?
 - Afspraken maken voor volgend jaar
- Steun de vrijwilliger!
- Als die toch gedemotiveerd blijft eventueel zoeken naar een andere taak binnen groep;
- Vrijwilliger nooit onder druk zetten;
- Talenten benadrukken (ken je vrijwilligers! Maar niet gaan "slijmen".)
- Waardering geven;
- De keuzevrijheid bij de ander laten.

Kuikenoverleving vergroten

Weidevogelbescherming houdt niet op als de nesten uit zijn. Uitdaging is om ook de kuikenoverleving te stimuleren, m.a.w. hun overlevingskansen vergroten.

De grootste winst voor jonge kieviten is waarschijnlijk te behalen bij uitgesteld bewerken van het land, maar dat dient dan voor de boer wel acceptabel en realistisch te zijn. Voor groenbemesters is soms vroegtijdige bewerking een optie, omdat anders dat gewas te hoog wordt voor de kuikens.

Ga hierover met de boer in gesprek, maar verplaats je in zijn bedrijfsvoering. Kijk waar kansen liggen die voor hem acceptabel zijn. Realiseer je dat het weer een grote rol speelt bij wat wel en niet kan, en dat verschilt van jaar tot jaar.

Maisland:

- De later ingezaaide maïs kan in principe tegelijk met de andere maïs geoogst worden.
- Er zijn vroege en latere maïsrassen. Wanneer er laat wordt gezaaid dient men een zeer vroeg maïsras te kiezen. Een goede keus is het ras Kalimero, te bestellen bij Neutkens, 0497 59 17 94.
- Aantal zonuren is bepalend voor het rijpen van de maïs. Kan dus ieder jaar anders uitpakken.
- Te vroeg zaaien bij nat weer leidt tot rotting van de maiszaden.
- De eerste bewerkingen vinden plaats vanaf 1 februari (mest uitrijden).
- Akker moet wettelijk in februari nog groen zijn, maar maaien van een stevig gewas groenbemester (of een deel van het land, bijvoorbeeld de buitenranden) kan een optie zijn om de gewaslengte te reduceren, zodat kuikens de ruimte krijgen.

Er zijn op dit moment geen kant en klare oplossingen. Dit is een kwestie van experimenteren. Ga met de boer hierover in gesprek en vraag hem/haar: Hoe kunnen **we** de kuikenoverleving op **jouw** land bevorderen. Wellicht heeft de boer zelf ideeën en anders denk met hem mee. Gooi balletjes op en verleidt hem tot experimenten.

Meerjarig onderzoek kan wellicht leiden tot nieuwe inzichten. Suggesties:

- Bijhouden welke groenbemester welke invloed heeft op kieviten? Dit wordt door meer factoren beïnvloed (zaaidatum, weer, grondsoort, etc.).
- Mogelijk onderzoek in combinatie met Agrarische Natuur Verenigingen.

Bestaande subsidiemogelijkheid: Regeling Uitgesteld bewerken op bouwland, randenbeheer via Stimuleringskader groenblauwe diensten of SNL.

Grasland:

Kuikenvriendelijk maaien door eerst de buitenkanten te maaien en enkele dagen later van binnen naar buiten te maaien. Dit is inpasbaar in de bedrijfsvoering bij stalvoeding van het vee.

Bestaande subsidiemogelijkheid: Regeling rustzones voor kritische weidevogels

Samenwerking met agrariërs

Het allerbelangrijkste is: vertrouwen opbouwen!

- Boer in waarde laten
- Werk vanuit gemeenschappelijk doel
- Afspraken nakomen!
- Eerlijk zijn!

- **Vrijwilligheid** benadrukken;

- Doel duidelijk maken: behoud van weidevogelstand;
- Nadruk op **samen** daar een bijdrage aan te willen leveren;
- Begrip tonen voor problemen van de boer;
- Duidelijk maken wie de vrijwilligers zijn en dat er vooraf duidelijke afspraken gemaakt worden, waarbij de agrariër het laatste woord heeft;
- Gesprek bij boer thuis;
- Enthousiasmeren;
- Realiseren dat de meeste boeren ook van weidevogels houden, maar dat bescherming conflicteert met de bedrijfsvoering, dat uitgangspunt van het gesprek maken;
- Liever het woord looptoestemming of loopovereenkomst gebruiken dan "loopvergunning" (vergunning kan struikelblok zijn);
- Afwijkingen van afspraken doorgeven aan de boer, bv andere auto als je daarmee op het erf komt, of als er een invaller komt bij ziekte;
- Duidelijke afspraken over waar wel/niet komen en wie er komt;
- Inschatten hoeveel informatie de boer wil hebben;
- Liefst vaste mensen per bedrijf;
- Looptoestemming kan per bedrijf of per gebied. (minder werk voor boer en vrijwilliger, maar wel gevaar dat er minder direct contact is);
- Boer moet er niet te veel extra werk mee hebben;
- Leg uit dat VWB geen verregaande regelgeving tot gevolg heeft!;
- De agrariër deelgenoot maken van succes en interesse wekken door boer en evt zijn kinderen een nest te laten zien;
- Boer laten zien hoe moeilijk nest te vinden is;
- Boeren in t zonnetje zetten in de krant (als je personen noemt, eerst toestemming vragen of de naam in de krant mag);
- Besteed aandacht aan sociale omstandigheden bij je boeren (geboorte, ziekte, overlijden) en stuur een nieuwjaarskaart;
- Cadeautje aanbieden wordt zeer op prijs gesteld;
- Eerste ei per groep melden, op radio, tv en in krant. Meteen bellen, publiciteit zoeken. Boer gelegenheid bieden anoniem te blijven.

Wat doe je met boer waar je niet mag komen?

- Agrariër stimuleren en adviseren hoe zelf weidevogels te beschermen;
- Iedereen heeft er wel een, niet te veel tijd aan spenderen;
- Vooral investeren in agrariërs die wel willen;
- Af en toe vragen of 't goed gaat (in contact blijven, zonder te pushen);
- Boekje voor registratie van gegevens geven;
- Misschien toch langzaam iets opbouwen, contact houden.

Vogels blijven volgen: als vogels verplaatsen nieuwe boeren betrekken.

Nieuwe boeren werven:

- Via persoonlijke contacten. Bezoek een boer waarvan je weet dat er weidevogels op zijn land zitten. Neem een folder of jaarverslag mee. Vraag hem het te overdenken en bel later terug of ga nog eens langs.
- Agrarische organisaties erbij betrekken (ZLTO, ANV). Vraag om een korte inleiding/praatje te mogen houden op de jaarvergadering of plaats een mededeling in de lokale nieuwsbrief van de boerenorganisatie.
- Laat enthousiaste boeren reclame maken bij collega's. Een boer laat zich het

makkelijkst door een collega overtuigen. Laat als het kan ze zich ook aanmelden via een boer als contactpersoon.

- Via open dagen of manifestaties waar veel boeren komen. Zorg dat je dan aanwezig bent met goede informatie en zorg dat je de aandacht trekt.
- Voorlichting op agrarische scholen. Daar zitten de boeren van de toekomst.
- Organiseer cursussen voor vrijwilligers én boeren.

Hoe geef je een leuke presentatie?

- Mooie plaatjes gebruiken en verhaal simpel houden.
- Verhaal vanuit belang en mogelijkheden van de agrariërs opbouwen, gevolgen van (gedwongen) intensieve landbouw laten zien.
- Vertel over successen, de effecten van kleine projecten.
- Meldt in het voorgesprek met de andere partij: subsidie, er valt wat te verdienen.
- Tijdens presentatie een reeds betrokken boer ook wat laten zeggen, zijn (positieve) ervaringen.

Boeren die al aan weidevogelbescherming doen uitnodigen op de start- en evaluatieavond, samen met collega-boeren die nog niet aan weidevogelbescherming doen. De groep wordt daarna misschien zelf uitgenodigd bij de ZLTO voor een 10 minuten praatje (investeren in duurzaam contact tussen organisaties).

Bij irritaties en conflicten (bijvoorbeeld boer komt afspraken niet na):

- Tel eerst tot 10;
- In gesprek gaan;
- Eigen emoties beheersen en niet aanvallend overkomen, wel onderzoekend;
- Haak niet in op de emotie van de ander!;
- Een door de boer niet nagekomen afspraak roept bij hem een verdedigende reactie op. Snap dat dat een menselijke reactie is en gooi geen extra olie op het vuur door er in mee te gaan;
- Emotie van de ander benoemen: ik zie dat je boos/geschrokken bent;
- Bedenk dat de reactie meestal niet persoonlijk bedoeld is, eerder een teken van schuldbesef of onmacht. Blijf staan en blijf rustig, dan zakt het wel. Niet aanwakkeren!;
- Aan het eind eigen emotie benoemen: Het raakt mij, jammer dat het zo gelopen is;
- Verken bij de afronding van het contact hoe het in de toekomst anders kan.

Aandachtspunten die verder naar voren kwamen:

- Kom niet in de stal. Stel dat er een ziekte uitbreekt, dan ben je de boosdoener.
- Als er iets gebeurt dat de boer niet leuk vindt, verontschuldig jezelf.
- Bij spanning: kijk of je een steun kunt zijn voor de andere partij.
- Handhaving F&F wet: boer moet zich eraan houden. Bij conflicten steeds terug gaan, bespreken. Niet gaan zwaaien met de F&F-wet.
- Wet noemen is bedreigend! Wel: de intentie van de wet (inhoudelijk) bespreekbaar maken bij de boer. Schermen met de wet schaadt het vertrouwen.
- Je loopt het risico dat boeren elkaar gaan waarschuwen voor je groep als je te radicaal handelt (en met de wet gaat schermen).
- Onderdanigheid t.o.v. boeren is niet goed, je intentie is samenwerken op gelijke

basis, een gezamenlijk doel nastreven, waarbij de boer zijn land open stelt en de vrijwilliger uren beschikbaar stelt.

- Stel jezelf steeds de vraag: wat is tactvol, waar bereik ik het meeste mee.
- Iets opbouwen kun je alleen als je samenwerkt. De nadruk moet liggen op samen dingen bereiken.

Benadruk ook bij de vrijwilligers de ambassadeursrol: uitdragen dat we samen een stukje natuur in agrarisch gebied willen behouden.

Loonwerker

Wat kun je doen om de samenwerking met loonwerkers te verbeteren?

- Boer (= opdrachtgever) moet loonwerker instrueren; Wijs de boer daarop!;
- Loonwerkers direct aanspreken op afspraak met boer;
- Voordoelen hoe nest verlegd wordt;
- Info in kantine loonwerkers;
- In toekomst met GPS werken i.s.m. loonwerkers (is complex maar uitdagend);
- Meersporenbeleid volgen, via boer en loonwerker; steeds belang benoemen;
- Algemeen: bezoek loonwerker: vertel wat je doet, aandacht voor wvb, wat de loonwerker kan doen, en vraag of hij ondersteuning nodig heeft.
- De ZLTO kan groen imago verbeteren, hierop in spelen door de ZLTO de loonwerkers te laten beïnvloeden;
- Bord bij ingang: "Loonwerker, denkt u ook aan de weidevogels?"
- Paal, bord, sticker: hier wordt aan wvb gedaan.
- Vraag om telefoontje aan vrijwilligers bij het doorgeven wanneer werkzaamheden plaats vinden, zodat de vrijwilliger dan de nesten kan komen aanwijzen of verleggen. (Zorg wel dat je vooraf weet of er ook vrijwilligers op afroep beschikbaar zijn.)
- Mogelijk uitleg in vakblad voor loonwerkers?

Verdiep je in de werkwijze van de loonwerker.

Tip: Personeelsleden van loonwerkers richten het meeste schade aan. Ga na hoe je hen kunt bereiken.

Biotoopverbeteringsplan

Opdracht: Bedenk in je eigen gebied een biotoopverbeteringsplannetje. Bv een overhoekje inzaaien, bocht in perceel vullen, strook braak laten liggen. Wees creatief! Probeer bij de agrariër vastgeroeste ideeën te doorbreken, maar wel door nieuwe ideeën de ruimte te geven om te landen. In de week zetten en volgend jaar op terug komen (Heb je er nog eens over nagedacht?).

Dit vraagt om:

- Goed contact;
- Vooral niet eisen;
- Dingen aandragen waardoor boer "zelf op het idee kan komen";
- Lef om dingen te vragen, wel op een nette manier;
- Interesse in boer en wat hij doet, de bedrijfsvoering en wat er speelt;
- Complimenten en waardering geven (vooral niet bedreigend overkomen);
- Kennis van zaken (boer gooit je dood met tegenargumenten, dus huiswerk vooraf doen zodat je weet wat je kan verwachten);

Wenselijk is een A-4tje met uitleg naar de boer toe (over akkerranden).

Reactie : precieze uitleg is een taak voor de gebiedscoördinator. Vrijwilliger hoeft alleen te enthousiasmeren en door te verwijzen. Ambassadeursrol.

Reactie : Voor voorwerk is toch info nodig, je moet zelf wel enige kennis hebben.

Werk vooral vanuit je hart, je inspiratie. Vraag bij problemen: zou er iets aan te doen zijn? Welke ideeën heeft u zelf?

Ingewikkelde zaken en contracten zijn geen taak voor vrijwilligers. Dit doet het CL.

Tips voor gesprek met de boer m.b.t. biotoopverbetering

- Begin het gesprek met interesse in wat belangrijk is voor de boer en speel daarop in;
- Neem ruim de tijd om af te stemmen, toets de relatie, gebruik de kans op hernieuwde kennismaking;
- Spreek je waardering uit voor de deelname van de boer aan het beschermingswerk; geef complimenten;
- Bespreek kort hoe het gegaan is; Benoem wat al goed gaat, balans opmaken;
- Geef boer ruimte voor wat hij nog kwijt wil, met overgang naar "to the point".
- Spreek frustratie uit over verloren gaan kuikens (zonder emotionele druk);
- Leg goed uit wat je voorstel is en welke mogelijkheden het biedt;
- Opereer tactvol en probeer toch het maximale eruit te halen;
- Leef je in en vraag door welke beren op de weg of dilemma's de boer ziet;
- Verken waartoe boer bereid is. Vertel daarna pas dat er een kleine financiële vergoeding is.
- Liever *overeenkomst* dan *contract*;
- Leg er de nadruk op dat het nieuw project is, wat je wil uitproberen, oefenen;
- Let op: geen garantie voor andere jaren, duidelijk maken dat daar geen zekerheid over is;
- Probeer zoveel mogelijk samen te bedenken: welke plek etc? Zoek samen naar oplossingen;
- Hoe pakken we het aan? (Hoe denk jij dat we het kunnen doen? Heb je hier wel eens over gedacht?)
- Bouw op vertrouwen;
- Onderbouw je verhaal goed; (huiswerk vooraf: wat zal de boer gaan vragen?)
- Maak duidelijke afspraken;
- Houd het een experiment;
- Stel je vragen zo dat de ander zelf bedenkt wat hij moet/kan doen;
- Heb aandacht voor argwaan, erken gevoel van ander (Ik kan mij voorstellen dat je het op dit moment nog een vrij vergaand plan vindt, maar Of: Het verbaast mij niet dat je denkt dat de overheid je vervolgens verplichtingen oplegt, maar)